

СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ ДОШКІЛЬНИКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних вузів

УДК 376-056:51(075.8)

С71

Рецензенти:

Демченко І. І. – доктор педагогічних наук, декан факультету дошкільної та спеціальної освіти, професор кафедри спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Іщенко Л. В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Прохоренко Л. І. – доктор психологічних наук, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту спеціальної педагогіки НАПН України.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою факультету
дошкільної та спеціальної освіти,*

*Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини (протокол № 1 від 29.08.2017 р.)*

Спеціальна методика навчання елементарних математичних уявлень дошкільників з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник / уклад. : І. Ю. Підлипняк, Г. М. Чирва. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. – 168 с.

У навчально-методичному посібнику розкрито спеціальну методику навчання елементарних математичних уявлень дошкільників з особливими освітніми потребами. Видання адресоване студентам педагогічних вузів за спеціальністю «Спеціальна освіта»

ЗМІСТ

❖ ПЕРЕДМОВА	5
❖ Розділ I Теоретичні основи та практичні аспекти методики формування елементарних математичних уявлень дошкільників.....	8
❖ Зміст математичного розвитку.....	8
❖ Характеристика методів математичного розвитку	13
❖ Практичні методи	13
❖ Гра – як метод математичного розвитку	16
❖ Наочні і словесні методи	18
❖ Засоби формування елементарних математичних уявлень	24
❖ Організація логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку.....	27
❖ Методика ознайомлення дітей з множинами.....	34
❖ Методика навчання дітей лічби та обчисленню.....	36
❖ Методика ознайомлення дітей з величиною та вимірюванням.....	51
❖ Методика формування уявлень і понять про форму предметів та геометричні фігури.....	62
❖ Методика формування часових уявлень у дітей.....	66
❖ Методика формування просторових орієнтацій у дітей дошкільного віку.....	76
❖ Розділ II Спеціальна методика формування елементарних математичних уявлень у дітей із затримкою психічного розвитку	82
❖ Корекційно-розвивальна робота з розділу «Цікава математика»	82
❖ Особливості організації виховання і навчання 3-річних дітей з розділу «Цікава математика»	87
❖ Особливості організації виховання і навчання 4-річних дітей з розділу «Цікава математика»	89
❖ Особливості організації виховання і навчання 5-річних дітей з розділу «Цікава математика»	92

❖ Особливості організації виховання і навчання дітей 6–7 років життя з розділу «Цікава математика»	96
❖ Розділ III Спеціальна методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників з порушеннями зору	103
❖ Формування елементарних математичних уявлень у дошкільників з порушеннями зору	103
❖ Навчально-виховна робота в спеціальному дошкільному навчальному закладі	109
❖ Розділ IV Спеціальна методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю	116
❖ Роль наочності у процесі формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю	118
❖ Розділ V Формування елементарних математичних уявлень у дітей з вадами мовлення	147
❖ Особливості логіко-математичного розвитку дітей з вадами мовлення	148
❖ ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	152
❖ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	159
❖ ЛІТЕРАТУРА	164

Передмова

Особливості дошкільної освіти дітей із затримкою психічного розвитку зумовлені специфікою структури дефекту, яка характерна для зазначеної аномалії розвитку – зниження інтелекту, недостатність пізнавальних процесів, незрілість емоційно-вольової сфери; важливо, що за умови раннього корекційного впливу можливе суттєве підвищення рівня інтелектуального розвитку.

Таким чином, *метою* спеціального навчання і виховання дітей із затримкою психічного розвитку дошкільного віку є корекційний розвиток пізнавальної, емоційно-вольової сфер, позитивних якостей особистості, що дало б можливість значній частині з них після виховання і навчання у дошкільному закладі навчатися в звичайних умовах початкової загальноосвітньої масової школи, а іншим, продовжити навчання у школі інтенсивної педагогічної корекції, або в умовах інклюзивного чи інтегрованого класу загальноосвітньої масової школи, і здобути цензовий рівень освіти.

Підготовка дитини до життя вимагає навичок логічного мислення, використання набутих знань умінь і навичок. Для дитини важливо не просто накопичувати знання, але вчитися самостійно і нестандартно міркувати, обґрунтовувати свою точку зору, самостійно приймати рішення, вирішувати завдання з багатьма варіантами розв'язання. Формування елементарних математичних уявлень в дошкільному віці є важливою умовою розумового розвитку дитини, оскільки саме під час засвоєння математичних уявлень у дитини формуються найпростіші способи розумової діяльності. Способи діяльності тут розглядаються як об'єктивна послідовність дій, які має виконати дитина для засвоєння знань.

Порушення мовлення, значно звужуючи можливості набуття дитиною сенсорного досвіду, викликаючи цілий ряд особливостей психічного розвитку, знижує пізнавальну активність дитини, що негативно впливає у тому числі й на засвоєння математичних понять. Саме тому, процес формування елементарних математичних уявлень у дошкільника з вадами мовлення вимагає спеціальної організації,